यो जाह्नवीतीरगतो हिमाद्रौ सन्तप्यतेऽतीव तपः सदा वै। ब्राह्मं पदं गन्तुमाना द्विजेन्द्रो नैतत् फलं तच्च हि कामधेनोः। चान्द्रायणैः कृच्छ्रमहापराकैः संशुद्ध्यते पापयुतो मनुष्यः। कार्त्तिके कृष्णपक्षे तु नरः प्रयतमानसः। एकादश्यामुपोष्याथ नरो दिनचतुष्टयम्। घृतेन स्नापयेद्विष्णुं गव्येन पयसापि वा। नक्ताशी गोरसैर्हव्यैः पूजयेन्मधुसूदनम्। गन्धपुष्पैः सुनैवेद्यैर्वस्त्राभरणकुण्डलैः। शङ्खासिचक्रोद्यतबाहुविष्णोर्गदा ऊहस्तस्य तु शार्ङ्गपाणेः। अर्घ्यं प्रयच्छामि जनार्दनस्य श्रिया युतस्यापि धराधरस्य। श्रियः पतिं श्रीधरमेककान्तं श्रियः सखायं हि श्रियोऽनुकूलम्। नमाम्यहं श्रीधरसन्निवासं समर्च्चितो मे प्रददातु कामान्। एवं पूज्य विधानेन श्रिया युक्तैस्तु नामभिः। पृथग्जागरणं कुर्य्यात्, श्रिया सार्द्धं जगत्पतेः। या देवी भार्गवं भेजे कुलं सर्व्वत्र पूजिता। आयातु सा गृहे नन्दा, सुप्रीता वरदा मम। याऽङ्गिरसं सदा देवी सुनन्दा प्रत्युपस्थिता। आयातु मे गृहे सा तु सुप्रीता वरदा सती। सुरभी या भरद्वाजं कामधेनुः सुकामदा। सदा भेजे गृहं सात्र ममायातु सुरार्च्चिता। सुशीला कश्यपं या तु भेजे सर्व्वत्र कामदा। सा मे भवतु सुप्रीता कामधेनुर्गृहे सदा। शबलाया वशिष्ठन्तु सम्प्राप्य मुमुदे शुभा। सा मे गृहं सदायातु कामदा वरपूजिता। एवं पूज्य विधानेन प्रभाते विमले शुभे। शुक्लाम्बरधरः स्नातः शुक्लमाल्यानुलेपनः। कृतनित्यक्रियो हृष्टः कुण्डलाङ्गदभूषितः। अनुलिप्ते महीपृष्ठे कृष्णाजिनसुसंस्तृते। तिलप्रस्थेन वाकीर्णे चतुर्वर्णविभूषिते। क्षौमवस्त्रान्विते शुभ्रे मध्वाज्यपात्रसंयुते। शुभवस्त्रैः समावृत्य सर्व्वरत्नैरलङ्कृताम् सुवर्णशृङ्गनखुराञ्चतुष्कर्षां मनोरमाम्। क्षीराब्धिपयीसोपेतां धेनुमन्त्रैस्तु पूजयेत्। या धेनुः सर्व्वदेवानामृषीणां भावितात्मनाम्। क्षीराब्धिनिर्गता या च सा मे भवतु सुस्थिरा। घृतक्षीराभिषेकं च कृत्वा विष्णोः प्रयत्नतः। समभ्यर्च्य यथायोगं गन्धपुष्पादिभिः क्रमात्। गावो ममाग्रतः सन्तु गावः पार्श्वे तु पृष्ठतः। गावो मे हृदये नित्यं गवां मध्ये वसाम्यहम्। प्राङ्मुखोदङ्मुखो वापि मितयज्ञोपवीतिनीम्। इमां त्वं प्रतिगृह्णीष्व देवदेव! जगत्पते!। सवत्सालङ्कृतां धेनुं गोविन्द! भजतामिति। एवं विप्राय तान्दद्यात्, कृत्वा चैव प्रदक्षिणम्। अनुव्रजेच्च गच्छन्तं पदान्यष्टौ नराधिप!। अनेन विधिना यस्तु कामधेनुं प्रयच्छति। सर्व्वकामसमृद्ध्यर्थं स्वर्गलोके स गच्छति। यद्दत्त्वा सकलां पृथ्वीं राहुग्रस्ते दिवाकरे। तत् फलं प्राप्यते राजन्! कामधेन्वा न संशयः। चिन्तामणिः कामधेनुस्तथा भद्रघटो नृप!। त्रीणि समफलान्याहुर्दानानि मुनिसत्तमाः। सप्तावरान् सप्त परान् आत्मानं चैव मानवः। शतजन्मकृतात्पापान्मोचयन्त्यवनीपते!। पदेपदेऽश्वमेधस्य फलं प्राप्नोति मानवः दानानामेव सर्व्वेषामुत्तमं परिकीर्त्तितम्। सर्वकामप्रदं धन्यं, पापघ्नं सर्वदं शुभम्। सर्वेषामेव पापानां जातानां महतामपि। प्रायश्चित्तमिदं शस्तं कथितं ब्रह्मणा नृप!। ब्रह्मविट्-क्षत्र-शूद्राणां कर्त्तव्या यत्नतो नृप!। सर्वकामफलार्थाय कामधेनुरियं सताम्। मध्वाज्यतिल-होमेन कामधेनुं-प्रयत्नतः। सकल्पं प्रतिपाद्येह सर्वपृथ्वीप्रदो भवेत्"। वह्निपुराणोक्तकामधेनुदानविधिः। अवशिष्टेतिकर्त्तव्यता च मत्कृततुलादानादिपद्धत्युक्तदिशा ज्ञेया। अथ लिङ्गपुराणोक्तस्तद्विधिः। "सनत्कुमार उवाच। अथातः संप्रवक्ष्यामि हेमधेनुविधिं क्रमात्। सर्व्वपापप्रशमनं देशदुर्भिक्षनाशनम्। उपसर्गविनाशञ्च सर्वव्याधिनिवारणम्। निष्काणान्तु सहस्रेण सुवर्णेन तु कारयेत्। तदर्द्धेनापि वा सम्यक् तदर्द्धार्द्धेन वा पुनः। शतेन वा प्रकर्त्तव्यं सर्वकार्य्येषु सुव्रत!"। सर्वकार्य्येष्विति अव्यक्तेषु अनुक्तमानेषु सौवर्णेषु देयेषु सहस्रादिशतावरमानत्वमवधेयमिति इयं चोक्तिः प्रासङ्गिकी वातुले मानान्तरमुक्तम्। "त्रिपलादिसहस्रान्तं हेम्ना धेनुं प्रकल्पयेदिति"। "शिवाग्रे कामधेनुन्तु पलानां पञ्चभिः शतैः। यो ददाति महासेन! राहुग्रस्ते दिवाकरे। तेन दत्तं भवेत्सर्वमाब्रह्मभुवनान्तिकम्" इति कालोत्तरमतम्। "गोरूपं सखुरन्दिव्यं सर्व्वलक्षणसंयुतम्। खुराग्रे विन्यसेद्वज्रं शृङ्गे वै पद्मरागकम्। भ्रुवोर्मध्ये न्यसेद्दिव्यं मौक्तिकं मुनिसत्तम!। वैदूर्य्येण स्तनान् कुर्य्याल्लाङ्गूलं नीलनिर्म्मितम्। दन्तस्थाने प्रकर्त्तव्यं सर्व्वरत्नविभूषितम्। पशुवत् कारयित्वा तु वत्सं कुर्य्यात् सुशोभनम्। दशांशकेन कर्त्तव्यं सर्व्वरत्नविभूषितम्"। कामिके तु, "तुरीयांशेन वत्सकः" इत्युक्तम्।

"पूर्व्वोक्तवेदिकामध्ये मण्डलञ्च प्रकल्पयेत्। तन्मध्ये सुरभिं स्थाप्य सर्व्वतः सर्व्वरत्नकाम्; सवत्सां सुरभिं तत्र वस्त्रयुग्मेन वेष्टयेत्। संपूजयेत्तु गायत्र्या सवत्सां सुरभिं पुनः। अथैकाग्निविधानेन होमं